

Stockholm 2020-11-05

Till Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm
E-post: u.remissvar@regeringskansliet.se

Diarienummer: U2020/02667/S

Remissyttrande från
Tisenhult-gruppen AB, orgnummer 556657-0262
Grev Turegatan 14
114 46 Stockholm

Remissyttrande avseende betänkandet *En mer likvärdig skola – Minskad skolsegregation och förbättrad resurstilldelning (SOU 2020:28)*

Regeringen har bjudit in 120 remissinstanser, varav merparten är kommuner, landsting/regioner, myndigheter och organisationer.

Tisenhult-gruppen AB väljer att utnyttja sin rätt att inkomma med ett yttrande då vi bedriver verksamhet inom förskola och skola genom vårt helägda dotterbolag Futuraskolan AB. Vidare ser vi att förslagen i utredningen, om de skulle bli verklighet, skulle ha motsatt effekt mot den avsedda och kraftigt försämma förutsättningarna för höjd kvalitet och förbättrade kunskapsresultat i svenska skolor.

Sammanfattning av yttrandet

Tisenhult-gruppen tillstyrker att det införs ett aktivt skolval där alla vårdnadshavare ansöker om platser. Att såväl elever som deras vårdnadshavare uppmanas att aktivt göra det val som är bäst för dem leder till en reduktion av boendesegregationens negativa verkningar.

Samtidigt avstyrker Tisenhult-gruppen övriga punkter som motverkar det fria valet: Att det i skollagen ska regleras att huvudmannen aktivt ska verka för en allsidig social sammansättning av eleverna. Att rektorns ansvar för allsidig social sammansättning skrivs in i läroplanerna. Inrättandet av nya regionala skolmyndigheter. Inrättandet av ett gemensamt skolvalssystem som regional myndighet får fullt ansvar över. Att skolbyten enbart får ske vid terminsstart och annars kräver särskilda skäl samt måste bedömas av skolmyndighet. Borttagande av kö som urvalsgrund och införande av lottning.

Tisenhult-gruppen avstyrker även att kommuner ska ges möjlighet att göra avdrag på grundbeloppet till friskolor samt att skolpengen ska följa eleven med fördröjning vid skolbyte.

Utredningens förslag innebär sammanfattningsvis:

- En förflyttning av frihet och ansvar från enskilda skolor och huvudmän till nyetablerade regionala skolmyndigheter.
- En kraftig inskränkning av elevers och vårdnadshavares möjlighet att välja respektive byta skola samt utebliven möjlighet att överklaga myndighetsbeslut om skolplacering.
- Minskad likvärdighet i behandlingen av kommunala och fristående skolor.

I stället för att höja kvaliteten i svensk skola och skapa bättre förutsättningar att ge varje elev bästa möjliga start i livet, ser vi att utredningens förslag skulle leda till ökad statlig detaljstyrning, ökad byråkrati, ökade kostnader, kraftigt inskränkt valfrihet för vårdnadshavare, inskränkt frihet och ansvar för enskilda skolor och huvudmän samt en långsiktig utslagning av fristående skolaktörer.

Förslagen i utredningen fokuserar på att försöka blanda elever istället för att höja kvaliteten i sämre skolor. Detta riskerar att slå ut välfungerande, populära skolor och rädda kvar dåligt presterande skolor. Vägen mot en ökad likvärdighet i svensk skola är istället att skapa fler högpresterande skolor.

Om Tisenhult-gruppen

Tisenhult-gruppen AB är en familjeägd verksamhet som driver och utvecklar företag med ledande positioner inom expansiva nischer. Vårt mål är att genom långsiktigt aktivt ägarskap uppnå tillväxt, lönsamhet och utveckling.

Vi driver våra verksamheter i en decentraliserad organisation och utifrån en tydlig företagsfilosofi baserad på Enkelhet, Ansvar och Frihet. Vi vill att det dagliga arbetet i våra företag ska leda till förbättringar och ökad samhällsnytta. För mer information om Tisenhult-gruppen, se www.tisenhult.se.

Ett av våra helägda dotterbolag är Futuraskolan AB som driver förskolor och grundskolor med internationell inriktning. Futuraskolan omfattar idag ca 3000 barn och elever.

Övergripande synpunkter

Tisenhult-gruppen vill framhålla att det finns ett mycket berättigat medborgerligt intresse för rätten att välja den utbildning som passar ens barn bäst och ger barnet störst möjlighet att utvecklas i livet. Om alla aktivt måste göra ett val leder detta till ökad valfrihet vilket motverkar segregationen. I takt med att boendesegregationen ökar på grund av andra faktorer i samhället blir friskolornas roll som motverkande faktor ännu viktigare.

Vägen framåt är inte att undergräva skolvalets potential att främja integration. Vi menar att utredningens huvudförslag, lottning och kvotering som antagningsmetod, har den effekten. I de allra flesta fall är de metoderna sämre än att anta elever i turordning.

Också förslaget att sänka skolpengen just till friskolor har samma effekt – det leder till att valmöjligheterna blir färre och sämre.

TISENHULT

Att definiera segregationen som det enda existerande problemet ur skolans perspektiv är inte korrekt. Många andra, minst lika viktiga, frågor existerar såsom svårigheter att rekrytera duktiga lärare samt brist på arbetsro och ledarskap. Att det enbart skulle vara skolkamraterna som avgör om en elev lyckas eller misslyckas i skolan är en gravt förenklad analys med svagt vetenskapligt stöd.

Vi vill hjälpa till att lösa den svenska skolans problem och det gör vi genom att ge våra elever bästa möjliga start i livet. Därför värnar vi om friskolornas positiva roll och en fortsatt valfrihet framöver.

Förslaget om aktivt skolval

Tisenhult-gruppen välkomnar förslaget om ett aktivt skolval där vårdnadshavare deltar. Det är även positivt att det ej finns någon begränsning av det antal skolor som en elev kan ansöka till. Det är mycket viktigt att såväl vårdnadshavare som barn känner till möjligheten att välja skola, vilket även bidrar till att de mer aktivt söker efter information och bildar sig en uppfattning om de olika alternativen.

Det är viktigt att vårdnadshavare och barn är väl informerade inför skolvalet så att de kan göra ett välgrundat val. Transparens och god tillgänglighet avseende information om enskilda skolor är av stor vikt för såväl de vårdnadshavare och elever som ska göra sina val som för de enskilda skolornas egna kvalitetsarbete.

Förslaget om aktiv verkan för en allsidig social sammansättning

Tisenhult-gruppen avstyrker förslaget om aktiv verkan för en allsidig social sammansättning. Skollagen är redan tydlig med att hänsyn behöver tas till elevers olika behov. Huvudmän, rektorer och lärare måste förvänta sig det bästa av varje elev, oavsett bakgrund, och fortsatt fokus ska vara att ge alla elever bästa möjliga start i livet. Skolor av god kvalitet minskar segregationen i samhället.

Vad som även är tydligt är att det finns såväl bättre som sämre skolor i Sverige, och att skillnaderna ökar. Förslaget kommer inte att leda till en bättre utbildning för samtliga elever, utan utgör snarare en fara att skolor fokuserar på elevers bakgrund istället för deras studieprestation. Det blir lätt för huvudmän att skylla på att de har "svagare elever" istället för att ta ansvar för den egna skolans tillkortakommanden.

Vad en allsidig social sammansättning innebär förtydligas inte heller i utredningen. Det står att den ska utgå från varje skolenhet, vilket medför att det är omöjligt att spå utfallet framåt. I vissa fall kan elever ges förtur till skolplatser, men inte i andra fall. Det är inte en rättssäker lösning.

Förslaget är inte förenligt med rätten att fritt välja den skola som passar bäst vilket i sin tur innebär att elevers behov och bästa åsidosätts. Att fördela elever efter bakgrund eller någon annan kvot ökar risken att eleven blir föremål för diskussioner om vilken "kvot" den antogs genom. Elever är sina egna individer med sina egna förutsättningar och bör ej indelas i grupper enligt detta system.

Det saknas vetenskapliga belägg för att elever i en kvotframtagen grupp klarar sig bättre än en naturligt blandad. Det är även svårt att se hur förslaget kan tillämpas med beaktande av diskrimineringslagstiftning gällande såväl direkt som indirekt diskriminering då överväganden kommer att göras baserat på den etniska bakgrund som eleverna har.

Förslaget riskerar att underminera de faktorer som har större betydelse för såväl skolans som elevernas resultat, såsom en långsiktig strategi med tydliga värderingar samt högt ställda förväntningar och krav på såväl lärare som elever.

Förslaget om inrättande av nya regionala skolmyndigheter

Tisenhult-gruppen avstyrker förslaget att införa nya regionala skolmyndigheter och en ökad statlig styrning. I stället för att spendera resurser på en omfattande byråkratisering av skolväsendet och införa detaljstyrning från statlig nivå, bör resurser läggas på att höja kvalitet och resultat i själva skolverksamheten. Likvärdighet skapas inte genom att alla gör precis lika och på samma sätt. En större likvärdighet skapas genom att ge mer ansvar, frihet och flexibilitet till varje skolhuvudman. Givetvis kopplat till tydliga och högt ställda krav på leverans av kvalitet och kunskapsresultat.

Förslaget om gemensamt skolvalssystem som Skolverket får fullt ansvar för

Tisenhult-gruppen avstyrker förslaget om ett gemensamt skolvalssystem som styrs av statlig myndighet och delar inte uppfattningen att en mycket stor ansvarsförskjutning är en bra lösning. Det föreslagna systemet bygger inte på frivillighet från skolhuvudmännen och innebär att de fräntas mycket av ansvaret inför skolplacering.

Systemet får anses vara synnerligen oflexibelt då antalet platser måste rapporteras till myndigheterna nästan ett år innan aktuell terminsstart och inte får ändras efter detta. Beskedet om faktisk placering kommer sedan i ett mycket sent skede för huvudmännen, vilket försvårar för planeringen vad gäller personal och lokaler. Hela reformen är påtagligt byråkratisk i sin form. Den kommer att ta lång tid att genomföra samt vara rejält kostsam.

Tisenhult-gruppen anser också att det vore felaktigt att inte ge vårdnadshavare rätt att överklaga beslut om deras barns skolplacering.

Förslaget om begränsning av skolbyten

Tisenhult-gruppen avstyrker förslaget om begränsning av skolbyten. Att det ska vara en myndighet istället för eleven själv med vårdnadshavare som avgör om en skola är rätt och välfungerande för denne, är fullständigt orimligt. Det är även orimligt att skolbyten under terminen ska vara beroende av godkännande från en myndighet med krav om särskilda skäl, som heller inte definieras ytterligare.

Tisenhult-gruppen anser att det sannolikt finns goda skäl bakom varje beslut som fattas av elever och vårdnadshavare angående skolbyten. Förslaget försvårar även möjligheten att rätta till ett val

TISENHULT

av skola som blivit fel och där inte eleven tillåts att utvecklas till sin fulla potential. Vidare är förslaget en mycket stark åtgärd mot något som idag inte anses vara ett problem. Utredningen presenterar ej några exempel på hur rätten att byta skola skulle kunna vara problematisk.

Tisenhult-gruppen anser även fristående aktörer bör omfattas av möjligheten att kunna omplacera en elev till annan skolenhet om så krävs för att ge andra elever trygghet och studiero.

Förslaget om fördröjd skolpengsjustering

Tisenhult-gruppen avstyrker förslaget om att skolpeng till enskilda huvudmän för en elev ska justeras med två månaders fördröjning när en elev byter huvudman under läsåret. Som vi skrev i föregående stycke så finns det sannolikt goda skäl bakom varje beslut att byta skola, och att en avlämnande skola ska få behålla skolpengen i två månader när en elev byter är orimligt.

Den mottagande skolan som direkt övertar det fulla ansvaret för eleven står därmed utan ersättning under motsvarande tid. Huvudmän som tar emot elever med behov av speciella stöd drabbas ännu hårdare av utebliven ersättning, då behoven som eleven har omgående måste mötas upp utan ersättning.

Förslaget om förändrade urvalsgrunder

Tisenhult-gruppen avstyrker förslaget att förbjuda kö som urvalsgrund i framtida skolantagningar.

Det bör vara upp till varje huvudman själv avgöra vilka urvalsgrunder som tillämpas och det beslutet ska inte prövas av någon myndighet. Däremot är transparens viktigt och huvudmännen ska anmäla de urvalskriterier som man vill använda, samt att det är bra att urvalsgrunderna fastställs i skollagen och tillstyrker att syskonförtur och geografisk närhet får användas. Ett urval baserat på verksamhetsmässigt samband ska finnas och bör även fortsatt omfatta huvudmannens förskolenheter på samma sätt som idag. Detta ger en trygg övergång från förskola till grundskola och en kontinuitet för vårdnadshavare och personal. Utredningen har inte presenterat några goda skäl varför denna urvalsgrund, som sedan länge är godkänd av Skolinspektionen, bör tas bort.

Tisenhult-gruppen avstyrker även förslagen om införande av en kvot gällande allsidig social sammansättning av elever av samma anledningar som nämnts tidigare i vårt remissvar. Vi anser inte att det är rätt väg mot en mer likvärdig skola. Lottning som urvalsgrund saknar också förankring hos landets föräldrar.

Förslaget om avdrag på grundbelopp till friskolor

Tisenhult-gruppen avstyrker förslaget om att kommuner vid beräkning av grundbeloppet per elev till friskolor ska få göra avdrag för de merkostnader som kommunen anses ha för ett generellt myndighetsansvar vad gäller platsberedskap. Förslaget frångår principen om bidrag på lika villkor och kommer att ha stora konsekvenser för friskolors möjlighet att bedriva sin verksamhet.

TISENHULT

Enligt skollagen ska grundbeloppet beräknas utifrån kommunens budgeterade kostnader för motsvarande verksamhet och vissa kostnader ska ej ingå i beräkningen. I de kostnader som ej ska ingå återfinns bland annat kostnader för övergripande myndighetsansvar. Dessa kostnader är alltså redan undantagna från beräkningen.

Utredningens påstående om att friskolor är överkompenserade jämfört med kommunala skolor stämmer inte. Friskolor får i snitt nästan 10 000 kronor mindre skolpeng per elev och läsår än kommunala skolor. Bara det bör visa att det redan nu inte står helt rätt till i kommunernas beräkningsunderlag.

Slutligen måste friskolor kunna redovisa ett ekonomiskt överskott vid löpande tillsyn av Skolinspektionen. Om inte huvudmannen kan visa en ekonomisk stabilitet så kan det ytterst leda till att tillståndet återkallas. Det finns alltså inte något utrymme för att driva verksamheter med låg ekonomisk marginal.

För Futuraskolans del skulle en minskning av skolpengen med föreslagna 5–10 % innebära en total eliminering av det ekonomiska överskott som verksamheten genererar. Ett införande av utredningens förslag skulle högst sannolikt långsiktigt leda till en utslagning av fristående skolor och ett minskat utbud och mångfald i svensk skola.

För Tisenhult-gruppen AB

Malin Nordesjö
Vd

Victor Börjesson
Styrelseledamot